

Ex quo rursus habetur, quod, quia pontifex habebat jurisdictionem in jam dictos fideles, et quum illis instituit episcopum, nulla potestate se privaverit, quia ita vocat alios in partem sollicitudinis, ut retineat sibi plenitudinem potestatis. Ergo remanet immediatus illorum pastor post creatum episcopum, sicut antea erat, et quia eadem est ratio de hujusmodi gentibus et de aliis antiquis christianis, erit omnium immediatus pastor et praesertim episcoporum, ut recte dixerit Felix Messanensis episcopus scribens ad s. Gregorium: „Scimus enim; ut semper sanctae sedis praesules primo apostoli, deinde successores eorum fecerunt, vos universalis ecclesiae et maxime episcoporum, qui oculi propter contemplationem et speculationem vocantur domini, curam gerere, ac de religione et lege nostra assidue cogitare.“¹

124. Decima septima ratio. Probatum etiam jurisdictionem non esse a Deo immediate, sive ex jure divino, quia juxta multorum antiquorum patrum sententiam, si ad jus divinum respicimus, episcopus sola consecratione sacerdotem superat. Ergo si jurisdictione illo minor est, non habet id a jure divino, sed ab ecclesiastica institutione. Quod autem sola consecratione episcopus sacerdotem superat, ait primo Ambrosius in I. Tim. III. dicens: „Post episcopum tantum diaconatus ordinationem subjiciet, quare? nisi quia episcopi et presbyteri una ordinatio est; uterque enim sacerdos est; sed episcopus est, ut omnis episcopus presbyter sit, non tamen omnis presbyter episcopus; hic enim episcopus est, qui inter presbyteros primus est. Denique Timotheum presbyterum ordinatum significat; sed quia ante se alterum non habebat, episcopus erat.“² Haec ille.

Et Chrysostomus super eundem locum sic scribit: „Postquam de episcopis dixit, illorumque formam descripsit indicavitque, quidnam illos habere conveniat, a

¹ Inter epist. s. Gregorii I. XIV. indict. 7. ep. 16. Migne, P. L. 77, 1322.

² Migne, P. L. 17, 470.

quibus abstinere necesse sit, omisso interim presbyterorum ordine ad diaconos transit. Cur id, quaeso? Quia scilicet inter episcopos atque presbyteros interest ferme nihil; quippe et presbyteris ecclesiae cura permissa est, et quae de episcopis dixit, ea etiam presbyteris congruunt; sola quippe ordinatione superiores illis sunt, atque hoc tantum plus quam presbyteri habere dicuntur.“¹ Haec ille.

Et Hieronymus in epistola ad Evangelum de discrimine inter episcopum et sacerdotem et diaconum ait: „Nam et Alexandriae a Marco Evangelista usque ad Heraclam et Dionysium episcopos presbyteri semper unum ex se electum, in excelsiori gradu collatum, episcopum nominabant; quomodo si exercitus imperatorem faciat, aut diaconi eligant de se, quem industrium noverint, et archidiaconum vocent. Quid enim facit excepta ordinatione episcopus, quod presbyter non facit?“² Haec ille docens, sola potestate ordinis excellere episcopum presbytero, quia ille ordinare potest, non autem presbyter. Ergo stando in jure divino, jurisdictione non superat presbyteros, sed jure positivo; quod clare indicat Hieronymus dicens, ex electione illum praeferi, sicut imperatorem exercitus. Idem Hieronymus in caput primum epistolae ad Titum fusius docet et clarius.

[Cap. IV. Argumenta indirecta ex ratione theologica.]

125. Sunt etiam aliae rationes, quae ad inconvenientia deducunt negantes, jurisdictionem ecclesiasticam a papa derivari. Quae ut melius intelligantur praemittendum est, varie locutos esse patres, qui negant hanc derivationem, et asserunt jurisdictionem episcoporum a Christo esse im-

¹ Hom. XI. n. 1. in I. Tim. III. 8; Migne, P. G. 62, 553. In textu Graeco ita habetur: *Τι δήποτε; Ὅτι οὐ πολὺ τὸ μέσον αὐτῶν καὶ τῶν ἐπισκόπων. Καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ διδασκαλῶν εἰσὶν ἀναδεχόμενοι, καὶ προστασίαν τῆς ἐκκλησίας; καὶ ἔπερὶ ἐπισκόπων εἶπε, ταῦτα καὶ πρεσβυτέροις ἀρμόττει. Τῆ γὰρ χειροτονία μόνῃ ὑπερβεβήκασι, καὶ τούτῳ μόνον δικαίῳσι πλεονεκεῖν τοῖς πρεσβυτέροις.*

² Epist. 146. n. 1. Migne, P. L. 22, 1194.

mediate, non autem a papa. Aliqui enim dicunt, jure divino suscipere episcopos, quum consecrantur, potestatem quamdam jurisdictionis non adstrictam ad certas aliquas oves, sed illimitatam ad omnes; a papa vero nullam suscipere jurisdictionem, sed materiam nudam illis assignari, quum hae vel illae oves eis committuntur. Alii vero dicunt, non solum illimitatam illam jurisdictionem a Deo immediate suscipere, sed etiam limitatam ad has vel illas oves; itaque Christus immediate dat jurisdictionem, et pontifex tantum vel consentit ut consecrentur, vel consecrat et assignat illis oves. Alii vero dicunt, pontificem dare quidem jurisdictionem ad has vel illas oves simul cum materia, sed ultra hoc a Christo dari immediate jurisdictionem illam illimitatam. Alii distinguunt jurisdictionem, et internam quamdam jurisdictionem dicunt immediate a Christo conferri, et per eam absolvi fideles a peccatis et tractari quae sunt interioris fori; aliam vero esse externam, et quasi politicam, et hanc asserunt conferri a papa. Alii etiam Christo immediate tribuunt jurisdictionem, quam accipit episcopus supra suas oves, ut eas regat secundum evangelium; a papa vero suscipere dicunt jurisdictionem, quae illas regat secundum canones.

Major vero pars patrum, quam et nos sequimur, asserunt duplicem tantum esse potestatem ecclesiasticam, ordinis scilicet et jurisdictionis; et potestatem quidem ordinis conferri a Christo immediate per consecrationem, potestatem vero jurisdictionis nullam esse illimitatam, nisi in summo pontifice, et hanc esse immediate a Christo; in reliquis vero omnibus limitatam, et derivari tandem in alios a pontifice; et hanc unam esse, quam qui habent simul cum potestate sacerdotali, posse agere quae fori sunt interni; absque ea vero potestate ordinis posse, quae fori externi sunt. Nam vicarius episcopi, qui non est sacerdos, non potest quidem absolvere in foro interiori, sed in foro externo; si autem accidat illi ordo sacer absque hoc, quod alia nova jurisdictio ei concedatur ab episcopo, poterit in foro interiori absolvere; nam non consecratus poterat simplici sacerdoti dare jurisdictionem ad absolvendum in foro

conscientiae; ergo illam ipse habebat; et quod non absolveret, non erat ex defectu jurisdictionis, sed ordinis.

126. Hac igitur varietate opinionum supposita adducenda sunt inconvenientia, quae quamlibet positionem negantium jurisdictionem proficisci a papa sequuntur. — Et quoad primam opinionem dicentium, a Deo dari illimitatam jurisdictionis potestatem, a papa autem nudam materiam assignari, sequentia inconvenientia sequuntur.

Primum, quod in ecclesia esset tanta multitudo principum. Omnes enim episcopi aequales sunt cum papa in hujusmodi potestate, ut isti patres fatentur, et coguntur fateri ex probationibus, quas adducunt. Ajunt enim verba dicta Petro: *Et tibi etc.* dicta etiam episcopis et successoribus, quae quum illimitata sint, procul dubio aequalem et illimitatam jurisdictionem omnibus conferri probarent, si intelligenda essent, ut isti patres volunt. Haec autem multitudo principum procul dubio mala est.

Secundum inconveniens est, quod ecclesia non esset regnum et principatus monarchicus, sed democratia, et gubernatio per multos principes parem habentes potestatem.

Tertium inconveniens est, quod ista potestas in tam multis otiosa esset, imo in omnibus dempto uno papa; nemo enim praeter illum exerceret hanc illimitatam et universalem potestatem; frustra igitur Deus omnibus aliis dedisset hanc potestatem, quod non est dicendum.

Quartum inconveniens est, quod haec potestas quum in tam multis et tam sanctis et sapientibus tanto tempore fuerit, illi non cognoverint, se habere thesaurum hujus talenti sibi a Deo concessi, ac proinde non potuerint eo uti; quum tamen sancti cognoscant dona, quae sibi a Deo donantur, ut ait Paulus, praesertim ea, quae sunt ad aliorum utilitatem, quales sunt gratiae gratis datae, quibus non posset uti, qui eas non agnoscit se habere. Quod autem non cognoverint, ex eo constat, quia nemo ita se gessit, vel dictis vel factis protestatus se habere hanc potestatem illimitatam. Quin imo omnes hanc potestatem uni cathedrae Petri tribuerunt; nam, ut Augustinus ait,

licet Cyprianus in martyrio conferri possit Petro, in gratia tamen cathedrae Petrus excellit.

127. Quintum inconueniens est, quia si habent illimitatam jurisdictionem jure divino, vel ita habent illimitatam, ut non possit impediri, vel ita ut possit. Si non potest impediri, ecclesia esset Babylon, quia quisque faceret quod vellet, et teneret factum; vel ita ut possit impediri, et hoc modo ultra hoc, quod impedita et otiosa esset illa potestas a primitiva ecclesia usque ad diem iudicii in longe maxima parte illam habentium, injuria videtur fieri potestati collatae immediate a Deo, si ita facile ab hominibus posset impediri; contrarietas etiam videtur induci inter ipsas divinas potestates, si ita sese impediunt et sibi sint contrariae, et si omnes ab una sola sibi aequali vincantur, a potestate summi pontificis.

Sextum inconueniens, quia datur aditus variis erroribus. Ut enim ex illis generalibus verbis: *Quaecumque alligaveritis et quaecumque remiseritis* etc. infertur aequalis potestas in omnibus episcopis, ita etiam ex eisdem posset aequalis inferri in omnibus sacerdotibus juxta errorem Durandi et Armacani; et ultra progrediendo posset etiam dici, quod quia in baptismo simus membra, et reges, et sacerdotes, daretur etiam ibi cuius christiano potestas quaedam illimitata sacerdotalis, ut finxit Lutherus, et etiam potestas regia, et tantum deesse nobis materiam non autem potestatem.

Septimum inconueniens est repugnantia, quam includit dicere, quod datur potestas jurisdictionis illimitata, et non datur etiam illimitata materia. Quum enim potestas jurisdictionis superioritas quaedam sit et spirituale donum, quum superioritas et inferioritas correlativa sint; ubi superioritas est illimitata, ibi sunt illimitati subditi; ubi limitata, limitati. Repugnantia quoque est dicere, invariata esse jurisdictionem, et materiam tot pati varietates; quia ubi variatur subjectio, ibi etiam variatur dominium.

Octavum inconueniens est, quia repugnat dicere, papam dare materiam et non dare jurisdictionem; quia dare materiam in proposito, ut omnes fatentur, est dare subditos;

dare autem alicui subditos, est dare jurisdictionem supra illos, ac per hoc jurisdictionem, quia correlative sese habent superior et subditus.

128. Nonum inconueniens. Repugnat etiam, quod habeat quis potestatem jurisdictionis jure divino, et non habeat subditos jure divino, quos si haberet, quum non habet limitatos, sequeretur, quod quivis episcopus, si attentaret absolvere quemvis hominem, etiam papa prohibente, absolutio esset rata; eo quod ibi est forma debita et etiam materia; quia licet ille homo jure humano subtractus sit ab illius obedientia, jure tamen divino est ejus subditus, et jus divinum humano praevalet. Ob id enim, si quis habet panem praesentem, et verba consecrationis cum intentione consecrandi proferat, etiam papa prohibente et peccante eo qui consecrat, sequitur effectus consecrationis; ita igitur absolutio. Quod tamen est contra canones, juxta quos excommunicatus majori excommunicatione non absolvit nec ligat, ut colligitur ex cap. Ad probandum De sententia et de re judicata¹ et ex cap. Si celebrat De clerico excommunicato.² Quin imo a casibus reservatis etiam alterius subditum non potest absolvere, ut patet ex cap. Si episcopus De poenitentis et remissionibus lib. 6, ubi dicitur: „Si episcopus suo subdito concesserit, ut sibi possit idoneum eligere confessorem, ille, quem is elegerit, in casibus, qui eidem episcopo specialiter reservantur nullam habet penitus potestatem, quum in generali concessione illa non veniant, quae non esset quis verisimiliter in specie concessurus. Nulla quoque potest consuetudine introduci, quod aliquis praeter sui superioris licentiam confessorem sibi eligere valeat, qui eum possit solvere vel ligare.“³ Haec ille plane docens, quod sicut quis non potest personam non sibi subditam absolvere, ita non potest absolvere sibi subditam in casibus reservatis, quia in talibus non est illi subditus. Docet etiam, consuetu-

¹ Alex. III. (Potthast n. 5023) in l. II. Decret. tit. 27. cap. 24.

² Greg. IX. (Potthast n. 9679) l. V. Decret. tit. 27. cap. 10.

³ Bonif. VIII. in VI. l. V. tit. 10. cap. 2.

dinem quae solet conferre jurisdictionem civilem, non posse concedere jurisdictionem ecclesiasticam; quia haec a superiori debet descendere, quum sit supernaturalis; et licet consuetudo occasio possit esse, ut superior det jurisdictionem, ut vitetur scandalum, vel majus bonum sequatur, tamen tunc jurisdictio a superiore procedit, non autem vi consuetudinis. Neque respondeat aliquis, hujusmodi hominem, quia pergit ad habentem illimitatam jurisdictionem, non absolvi, quia peccat illum adeundo, quum sit prohibitus absolvi; tum quia potest invincibiliter ignorare istam prohibitionem; tum etiam quia a Deo habet, ut possit absolvi etiamsi homo prohibeat, siquidem a Deo est quod illi sit subditus; tum denique quia saltem non teneretur iterare confessionem quum habenti potestatem fuerit confessus, sed sufficeret confiteri de illo peccato adeundi hujusmodi hominem, quum tamen secundum omnes teneatur confessionem iterare.

129. Decimum inconueniens est, asserere potestatem jurisdictionis fixam esse et invariabilem ita, quod nullo modo auferri possit ipsa essentia potestatis, licet impediatur usus; quum secundum omnes fere doctores in haereticis et schismaticis ipsa essentia potestatis jurisdictionis tollatur, ut inferius probabitur. Quum etiam potestas haec a Deo sit immediate, et fixa sit ut dicunt, inconuenienter dicitur, quod impeditur ejus actus, ita quod nihil faciat attentans, quum tamen tantum impediri deberet, ne licite faceret. Sicut in potestate ordinis, quia fixa est, non tollitur ipsa essentia potestatis, nec tollitur effectus ipsius actus si attentaretur, sed fit illicite, quum contra obedientiam fit.

Undecimum inconueniens est, quod potestas jurisdictionis distincta ab ea ordinis detur per consecrationem; quum tamen hoc falsum sit, ut postea late probabitur; quia potestas jurisdictionis per injunctionem hominis datur, et non vi consecrationis.

Duodecimum inconueniens est, quod si immediate esset a Deo, non egeret episcopus confirmatione metropolitani vel papae, quod est contra ecclesiae universalis con-

suetudinem. Antecedens autem probatur, quia potestas ordinis, quum sit a Deo immediate, non eget hujusmodi confirmatione; neque enim opus supernaturale et immediatum Dei eget hominis Deo inferioris confirmatione. Injuria etiam videtur Dei, quod potestas immediate ab ipso procedens tam variabilis et momentanea sit, et ex nutu hominis pendeat, quum tamen potestas ordinis, quae a Deo est immediate et alta et supernaturalis, nec in esse, nec in conservari pendeat ab hominis nutu, sed ut eam conferat Deus, egeat homo certis verbis et signis a Deo institutis, quibus invocet Deum assistentem suae promissioni, a quo solo Deo pendeat conservatio ipsius potestatis, ita ut papa non possit eam abolere, si maxime velit.

130. Decimum tertium inconueniens est, quod frustra ponitur ista potestas illimitata distincta a potestate ordinis: tum quia quum fixa sit et illimitata et per consecrationem detur, ut nihil possit facere, nisi adsit ei materia, quae non potest adesse sine actuali jurisdictione, ut omnes opinantes fatentur, profecto potestas ordinis erit, quia illa est, quae numquam deletur, illa est illimitata, quae indifferens est ad omnes consecrandos, illa etiam sine materia et jurisdictione non potest exire in actum: tum etiam quia omnia, quae isti potestati tribuuntur, accedente materia et jurisdictione possunt fieri per solam potestatem ordinis, ut patet per omnia discurrenti quae facit episcopus vel quisvis alius clericus: tum demum, quia in ecclesia tantum sunt duplices actus, nempe qui a sola potestate ordinis sint, ut consecrare, et qui a sola jurisdictione procedunt, ut excommunicare, quod simplex clericus facere potest, si jurisdictionem habeat; aut actus, qui procedunt ab ordine et jurisdictione, ut absolvi in foro conscientiae; sed ad primos ponendos actus sufficit sola potestas ordinis, ad secundos sola potestas jurisdictionis, ad postremos sufficit utraque potestas. Ergo frustra et superflue ponitur tertia potestas, quae revera idem est ac prima. Nec enim est ponenda pluralitas sine necessitate, praesertim quum omnes ad unum doctores conveniant, quod in ecclesia est tantum potestas ordinis et jurisdictionis, et nullum anti-

quum vel modernum doctorem possunt ostendere, qui istam potestatem mediam doceat. Ex quo videtur, quod ficta est ab hominibus et non concessa a Deo.

Decimum quartum inconueniens est, quod frustra commenti sunt isti patres hanc opinionem. Nec enim ex illa sequitur finis quem praetendunt. Is enim est, ut ajunt, statuere jurisdictionem suam supra suas dioeceses et obligationem ad residendum in illis. Sed ista potestas abstracta et illimitata et metaphysica nihil facit ad hujusmodi praxes, quia haec potestas, ut ipsi fatentur, nihil potest nisi accedat materia, supra quam ajunt papam habere omnimodam potestatem. Ergo ex tali potestate nihil possunt inferre, quod ad praxim spectet et finem suum consequendum, nisi velint sophisticè arguere ab ista potestate jurisdictionis idealis ad realem jurisdictionem, quae servit ad praxim, quae a papa est. Frustra igitur verberant se et alios, pretiosum tempus, quod expendendum erat in dogmatibus definiendis et reformatione quam poterunt constituere, in his disputationibus inutilibus in se et ad eorum finem insumendo.

131. Secundam opinionem dicentium Christum dominum immediate tribuere cuiusvis episcopo, imo et curato, jurisdictionem limitatam ad certas oves, papam vero tantum ipsas oves assignare non autem jurisdictionem in eas, sequuntur sua inconuenientia.

Et primum est, repugnare quod papa det oves et non jurisdictionem, ut supra est ostensum. Et vel ex hoc ostenditur, quod quum quis sacerdos est non habens subditum, hoc ipso quod illi subditus datur, datur illi jurisdictio supra illum; et inde est quod possit illum absolvere. Unde qui materiam non habet, non habet jurisdictionem, sed potestatem ordinis tantum vel nullam.

Secundum inconueniens. Videtur non nisi temere dici, Christum dare per se immediate jurisdictionem supra tales oves; nam absque fundamento dicitur. Si enim Christus per se dedisset alicui personae potestatem supra hanc vel illam dioecesim, in evangelio fuisset de illo facto mentio; quum tamen verba evangelica communia sint, et particularia

relicta sint apostolis et eorum successoribus, quos ex historia constat hujusmodi distinctiones fecisse; maxime quia, si alicui per se Christus daturus esset specialem jurisdictionem, potissimum id cum apostolis fecisset, qui secum versati sunt in hac vita; sed illis nullam talem particularem dedit, imo Petrus Jacobo Hierosolymorum episcopatum assignavit; igitur nulli dedit talem jurisdictionem Christus immediate.

Tertium inconueniens, quia si Christus per se huic homini et immediate dat curam hujus episcopatus sive horum ovium, profecto injungit illi et praecipit ut pascat illas oves, sicut Petro dixit: *Pasce oves meas*. Quod si verum est, non posset pontifex transferre episcopum de uno episcopatu in alium, quia ageret contra Christi praecceptum, cui plus obediendum quam papae, sicut etiam habens a papa praecceptum, ut habeat curam aliquarum ovium, non posset sine peccato illas deserere, licet ab aliquo episcopo illud sibi praeciperetur.

Quartum, non liceret papae vocare ad se aliquem episcopum ex quacumque causa, quod tamen licet, ut ex multis decretis et perpetua praxi ecclesiae constat et ex Bernardo ep. 131. ad Mediolanenses.¹

Quintum inconueniens est, quod non posset summus pontifex subtrahere hujusmodi episcopis aliquem subditum, vel aliquem etiam casum, coartando ejus jurisdictionem; quia etiam ibi contra praecceptum Dei faceret.

132. Sextum inconueniens. Non posset praeficere episcopis archiepiscopum vel legatum vel nuntium, qui jurisdictionem aliquam haberet supra oves vel causas episcopo commissas, ob eandem causam.

Septimum inconueniens est, quia non posset ipse pontifex immediate per se ipsum curare animas episcopo commissas, quum tamen sit pastor pastorum, et ordinarius

¹ „Potest (Romanus pontifex) a finibus terrae sublimes quascunque ecclesiasticas personas evocare ad suam praesentiam, non semel aut bis, sed quoties expedire videbit.“ S. Bernard. l. c. Migne, P. L. 182, 287.

ordinariorum, et immediatus ovium Christi pastor, quam curam non ablegat a se quum vocat episcopos in partem sollicitudinis.

Octavum inconueniens. Non posset papa committere illis alias animas uniendo alias ecclesias; quia quum haec unio non fiat per consecrationem, non constaret, Deum illi dare jurisdictionem ad nutum pontificis, et pontifex non posset illam dare, quia per unionem fit episcopus ordinarius pastor ovium sibi unitarum; et ordinariam jurisdictionem papa secundum hos dare non potest.

Nonum inconueniens. Non posset summus pontifex suppressere aliquem episcopatum, partem illius episcopatus uniendo vicino episcopo, partem vero alteri; quia faceret contra divinam institutionem, quae immediate instituit illum episcopatum.

Decimum inconueniens. Episcopus contra papae praeceptum absolveret suos vel excommunicaret; quia quum habeat a Deo jurisdictionem supra illos et debita forma utatur et intentione, sequeretur effectus; nec obstaret praeceptum hominis contra divinum praeceptum.

Undecimum inconueniens est, quia si a Deo est immediate, non egeret confirmatione a metropolitano vel papa.

Duodecimum. Decepti fuissent omnes doctores et pontifices, qui et jurisdictionem a papa emanare dixerunt; et in provisionibus deceperunt pontifices dicentes se jurisdictionem dare electis.

Decimum tertium, quia archiepiscopus jure humano superat episcopum jurisdictione; ergo jure quo eum superat, eodem habet jurisdictionem; ac proinde jure humano habet; et quum ordinarius sit, inconueniens est, non idem fateri de aliis ordinariis.

Decimum quartum, quia si jure divino habent episcopi jurisdictionem, ergo aequalem habent omnes, sicut et potestatem ordinis; quia non constat Christum variam dedisse nec majorem uni quam alteri.

133. Decimum quintum, quia quum tam varia sit res jurisdictio actualis, de qua loquimur, quippe quae ex nutu superioris pendeat, et vel ex morte subditorum, vel ex

eorum augmento minuatur vel augeatur, vel etiam in totum tollatur, videtur indignum, ut hoc sit opus immediate a Deo profectum, et quod Deus sit paratus ad nutum hominis toties variare hujusmodi suum supernaturale opus sine aliqua invocatione vel sacramento, sed ad solum hominis nutum, et hoc erga praesentes vel absentes.

Decimum sextum inconueniens, quia ut episcopi, hoc praetextu jurisdictionis de jure divino, occasionem sumerent, non ita parendi papae et murmurandi, quando abstulerit a se ipsis potestatem a Deo concessam; et quia quum sine causa facit, nihil facit, et se ipsos faciunt iudices, an subsit justa causa necne; ita etiam curati eodem praetextu juris divini rebellabunt contra suos pastores et incident in errores Joannis de Poliaco damnatos a Joanne XXII. in Extravaganti.¹ Dicent enim, easdem sibi injurias fieri ab episcopis, quas episcopi a papa sibi fieri conqueruntur, et ita excitabitur rebellio in universa ecclesia. Imo curati majores et justiores causas conquerendi habebunt, quum sint multae dioeceses, quae solum episcopum habent ordinarium pastorem et curatum, quum omnes alii clerici vicarii sint ejus, quod in archiepiscopatu Hispalensi et Calaguritano plane fit, et ut intelligo etiam in aliis regnis et provinciis, quod indicat plane, esse de jure positivo jurisdictionem curatorum, et idem esse iudicium de jurisdictione particularium episcoporum, quod addiderim, quia Christus dominus voluit quidem, ut essent episcopi et quod haberent jurisdictionem, alias non daret illis immediate potestatem ordinis; sed voluit, quod illi haberent jurisdictionem, quibus pontifices eam concessissent, et tantam et talem, quantam et qualem concedere voluissent.

Neque evitantur praedicta et similia inconvenientia dicendo, illa non consequi; quia licet jurisdictio sit immediate a Christo, ita tamen illam dat, ut debeat esse subdita pontifici; ac proinde illum posse facere, quae supra posita sunt, sicut etiam, licet potestas ordinis immediate sit a Christo, subest tamen quoad usum obedientiae

¹ Cap. Vas electionis 2. De haereticis in Extrav. comm. (l. V. tit. III.)

pontificis. Non, inquam, vitantur inconvenientia haec ita dicendo, quia licet Christus subjecisset hujusmodi jurisdictionem pontifici, ita tamen subjecit, ut ea, quae aedificationis sunt, et non quae destructionis, possit in eam; ad destructionem enim nulli dat Christus potestatem. Quum autem ipse dominus noster sapientissimus sit architectus, et nihil reprehensibile fabricet, si ipse jurisdictionem tantam et talem per se dedisset, profecto papa contra nitens, quae superius dicta sunt, tentando destrueret, et non aedificaret; et ideo nihil faceret.

Neque exemplum de potestate ordinis illis favet, quia licet juxta obedientiam utendum est illa potestate, nihilominus si quis ea velit abuti, consequitur suum effectum, esto quod peccet consequendo; et ita in jurisdictione, licet episcopus renitens pontifici peccaret, teneret tamen quod facere tentaret. Pontifex autem agens contra praeceptum Dei et peccaret et nihil faceret.

134. Tertia opinio, quae dicit jurisdictionem actualem dari a papa, sed ultra eam dari illimitatam potestatem a Christo, in priori sententiae parte vera dicit et nobiscum dicit; in secunda autem, si illam potestatem illimitatam distinguunt a potestate ordinis, falsa videtur, ut ex inconvenientibus in primam opinionem deductis constare potest. Si autem dicant, illam esse eandem cum potestate ordinis, frustra mutando vocabula patribus negotium fecerunt; quia si vocassent illam potestatem ordinis, nulla fuisset difficultas.

Secundo, quum potestas ordinis sit, male eam vocarunt potestatem regiminis et jurisdictionis, et distincte de ea tractarunt, quasi distincta esset a potestate ordinis.

Tertio, male tribuebant illi, quae sunt jurisdictionis, utpote excommunicare, indulgentias dare et praedicare. Quum enim haec jurisdictionis sint, ultra hoc, quod ita dicunt omnes doctores, constat ex eo quod hujusmodi potestates ex commissione sola dantur, et dantur non ordinatis in sacris, sed clericis primae tonsurae, quos contingit esse vicarios episcopi. Deinde etiam in schismaticis et haereticis non solum non sunt actus harum potestatum,

sed nec essentiae, ut doctores omnes dicunt et inferius probabitur.

135. Nec convincunt, hanc opinionem esse veram, duo exempla quae adducuntur; ajunt enim sicut in absolute, quae fit in foro conscientiae, simplex sacerdos habet potestatem absolvendi; sed quia non habet jurisdictionem, non potest exire in actum, in quem potest exire accedente jurisdictione; ita etiam episcopus habet quandam potestatem regendi, sed sopitam et in actu primo, donec accedente actuali jurisdictione per papam possit exire in actum secundum; et eandem potestatem dicunt esse potestatem excommunicandi, indulgentias faciendi, et praedicandi; sed remotam esse potestatem, nisi accedat jurisdictio, ut propinqua sit et actuetur. Sed hoc exemplum contra eos facit, quia potestas illa, qua absolvere potest simplex sacerdos, ordinis est et non jurisdictionis; et ita potestas quam habet episcopus, per quam ista remote facere potest, est sola hominis potestas, quae quidem ordinarium fundamentum est potestatis jurisdictionis, ut postea explicatius tradetur. Secundum exemplum, quod adducunt, est de doctoratu, quem qui habet, potestatem habet docendi, sed quae non posset exire in actum, nisi sint qui audiant; et idem potest de quavis arte dici, quam qui habet, potestatem habet construendi opera illius artis, sed remotam, et quae non possit exire in actum, quum desit materia et instrumentum. Huic etiam exemplo respondemus, quod potestas ordinis, imo clericatus ipse, et character christianismi praesertim in viro sufficit ad hoc, quod quis remote sit capax potestatis jurisdictionis, et ideo ad hoc non opus est, aliam potestatem ponere distinctam ab illa ordinis. Sed de his fusius postea agendum erit.

136. Quarta opinio quae ponit jurisdictionem in foro conscientiae a Deo oriri immediate, eam vero quae est in foro exteriori, esse a papa, sua habet inconvenientia. Nam negare jurisdictionem, quae est in foro interiori, esse a papa, et asserere esse eam de jure divino, habet tot fere inconvenientia, quot adducta sunt contra primam et secundam opinionem. Aut enim illimitata est illa potestas

absolvendi in foro conscientiae, quae est de jure divino, aut limitata. Si illimitata, currunt inconvenientia adducta contra primam opinionem; si limitata, quae contra secundam. Praeterea injuriam facit papae abstrahens ab eo collationem ejusmodi jurisdictionis, quia quum regnum Christi spirituale sit, et in foro conscientiae Petrus, qui claves regni coelorum accepit et remittendi peccata potestatem, praesertim in foro conscientiae plenitudinem habet potestatis. Ergo ab illo derivatur in alios; alioquin nec posset sibi reservare personas absolvendas neque casus. Praeterea falsum videtur, tum quod jurisdictio quaedam externa et quasi civilis derivetur a Deo, tum quia illa, quae externe fiunt in ecclesia, divina virtute fiunt, ut excommunicare, indulgentias dare, et obligare ad peccatum mortale; ergo improprie hujusmodi vocantur civilia, quia civilia naturam non superant. Praeterea haec potestas derivatur a clavibus regni coelorum; ergo a fortiori derivabitur potestas absolvendi in foro conscientiae, quae magis symbolizat cum clavibus regni coelorum.

137. Quinta opinio asserens, potestatem jurisdictionis ad gubernandum secundum legem evangelicam esse a Christo immediate, ad gubernandum vero secundum canones esse a papa, quae est Henrici de Gandavo, sua habet inconvenientia. Nam quoad priorem partem de potestate gubernandi secundum evangelium, sive potestas illa limitata sive illimitata sit, habet inconvenientia primae vel secundae opinionis. Quia vero dicit praedictus doctor, hanc jurisdictionem dari per consecrationem, sequuntur inconvenientia, quae adducuntur contra eos, qui dicunt jurisdictionem non in conjunctione hominis, sed per consecrationem conferri. Insuper dat occasionem schismatis haec opinio, quia quivis episcopus hoc praesertim tempore, posset dicere: ego volo regere plebem meam juxta leges evangelicas, quae sunt meliores; et nolo sequi canones hominum. Deinde leges canonicae determinationes sunt evangelii; ergo jurisdictio ad regendum secundum illas ab ea potestate manat, a qua emanat potestas episcoporum ad regendum secundum evangelium. Praeterea Petro et

ejus successoribus data est a Christo plenitudo potestatis regendi secundum evangelium; nec enim quum creatus est pontifex, erant canones conditi, secundum quos regeret, sed doctrina evangelica a Christo praedicata; nec poterat dari potestas regendi secundum canones, quin daretur potestas regendi secundum evangelium, a quo non dissident canones, sed ex eo consequuntur. Igitur a plenitudine potestatis secundum evangelium, quae est in pontifice Romano, derivatur in alios episcopos potestas regendi secundum evangelium et non solum secundum canones.

138. Quoniam igitur praedictae quinque opiniones singulares sunt et novae et multa falsa continent, et multa inconvenientia et absurda secum trahunt, et contrariae sunt decretis patrum, et doctorum sententiis, et rationibus superius adductis: superest ut sexta, quae communis est, et auctoritati et rationi consona, suscipiatur: quae dicit potestatem ordinis esse a Deo immediate in quocumque illam habente; potestatem vero jurisdictionis in solo pontifice esse immediate a Christo, in aliis vero inferioribus in genere quidem esse de jure divino, quatenus Christus voluit, quod pontifices non sibi solis retinerent hanc potestatem, sed ut eam juxta spiritus instinctum et eorum rationabilem voluntatem in alios episcopos et ecclesiae ministris impertirent; in particulari autem loquendo, esse quidem cujusvis ministri jurisdictionem a Christo domino mediate, quatenus hujusmodi ordinationem in genere fecit; immediate vero esse ab homine, sive a pontifice sive ab alio inferiori qui a pontifice habuit potestatem, ita quod non solum a pontifice summo tandem emanet, quod haec jurisdictio sit in homine; sed ipsamet jurisdictio talis et tota a pontifice est. Nam Christus non instituit per se immediate jurisdictionem Toletanae ecclesiae, sicut nec instituit per se, quod illa jurisdictio daretur homini illi; sed reliquit spiritum suum ecclesiae et pontificibus Romanis, ut per eos fieret hujusmodi distributio; ac proinde tota illa jurisdictio externa ad tot loca, tot personas, et tot casus vel causas, ab homine est immediate et non a Christo, quia de eo nihil immediate statuit.